

ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ПРАВ СЕЛЯН В УКРАЇНІ

Державі належить найважливіше місце серед правовідносин у сфері захисту селян. Державна підтримка сільськогосподарського виробництва в Україні має бути спрямована на забезпечення отримання прибутковості виробництва на рівні, що забезпечує розширене відтворення, створення сприятливих соціальних умов життя сільських жителів та покращення добробуту їхніх сімей, формування передумов для збереження та комплексного розвитку сільських територій, задоволення потреб населення України в якісних і доступних продуктах харчування, розширення експортного потенціалу країни. З урахування загальноприйнятих принципів саме держава в особі її уповноважених органів повинна закріплювати і захищати селян. У цій сфері на сьогодні систему державних органів складають: ВРУ, ВРАРК, КМУ, Міністерство аграрної політики і продовольства України, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування. III

На державному рівні розробляються основні положення державної політики відродження села та засоби її реалізації; демографічна політика; визначаються основи соціального захисту, засади розвитку освіти, охорони здоров'я, культури та інших галузей соціальної інфраструктури з викладом стратегії, нормативів та основних принципів організації обслуговування сільського населення; готуються відповідні акти законодавства з питань, що вимагають правового забезпечення.

На регіональному рівні місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відповідно до законодавства та в межах своїх повноважень розробляють власні програми та забезпечують створення належних умов для розвитку соціальної сфери села.

Щорічно при підготовці проекту державного бюджету, Кабінет Міністрів України передбачає кошти на підтримку особистих селянських господарств, а саме Міністерство аграрної політики та продовольства України формує статті видатків з Держбюджету на фінансування сільського господарства. Контроль за виконанням Державного бюджету регулюється Бюджетним кодексом України та Законом України „Про Державний бюджет на 2013 рік”.

Відповідно до ст. 6 Закону України „Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві” передбачене державне інвестування розвитку соціальної сфери села та агропромислового комплексу, а саме:

- будівництво в сільській місцевості об'єктів освіти, охорони здоров'я, культури і спорту, водопроводів, каналізаційних систем та споруд, мережі газо- і електропостачання, шляхів, об'єктів служби побуту, благоустрій територій, а у трудонедостатніх селах, крім цього, спорудження житла здійснюється за рахунок державного і місцевого бюджетів;

- при будівництві об'єктів соціальної сфери села за рахунок державних централізованих капіталовкладень податок на додану вартість не сплачується;

- будівництво меліоративних, гідротехнічних, електроенергетичних споруд та мереж, обводнення земель, здійснення протирозійних заходів, хімічної меліорації, закладка багаторічних насаджень, будівництво і технічне переозброєння підприємств переробної промисловості, сприяння розвитку фермерських господарств, колективних та інших підприємств, формування виробничої інфраструктури в сільській місцевості здійснюються відповідно до державних програм;

- витрати на утримання всіх закладів соціально-культурного та спортивного призначення в сільській місцевості, в тому числі будинків для інвалідів і ветеранів праці, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, а також на проведення фізкультурно-спортивних заходів фінансуються з бюджету. Забороняється ліквідація, реорганізація та перепрофілювання закладів охорони здоров'я, освіти, соціального захисту населення (будинки-інтернати для людей похилого віку та інвалідів) у сільській місцевості;

- усі шляхи, що зв'язують сільські населені пункти (у тому числі в межах цих населених пунктів) з мережею шляхів загального користування, належать до категорії шляхів загального користування і разом з усіма під'їзними шляхами до сільських населених пунктів передаються на баланс Українському державному концерну з будівництва, ремонту та утримання автомобільних шляхів.

Ці державні програми згідно до Закону повинні бути виконані до 2000 року, але на даний час, на жаль, більшість сіл не газифіковані, відсутнє будівництво об'єктів, не відроджуються трудонедостатні, занепадаючі сільські населені пункти, а також практика показала, що положення цього Закону є декларативними, тому неможливість його практичної реалізації призвела до необхідності прийняття цілої низки підзаконних нормативних актів.

Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року зумовлена потребою у невідкладному житті заходів для забезпечення розвитку сільського господарства та сільських територій відповідно до обсягів і джерел фінансування.

Прогнозні обсяги та джерела фінансування, млн. грн.

Джерела фінансування	Обсяг фінансування	У тому числі по роках			
		2008	2009	2010	2011–2015
Державний бюджет	120750,5	15318,9	15153,5	14550,4	75727,7
Місцеві бюджети	11,2	0,1	0,3	10,1	0,7
Інші джерела	7402,4	407,2	984,1	1028,2	4982,9
Усього	128164,1	15726,2	16137,9	15588,7	80711,3

При ефективному виконанні Програми передбачається:

- зберегти сільські населені пункти та забезпечити їх об'єктами соціальної інфраструктури відповідно до визначених соціальних стандартів та нормативів;
- підвищити рівень ефективної зайнятості сільського населення, рівень доходів сільського населення і середньомісячної заробітної плати працівників сільського господарства до рівня, не нижче середнього в галузях національної економіки;
- забезпечити формування ємності аграрного ринку шляхом виробництва вітчизняної сільськогосподарської продукції в обсязі, що гарантує продовольчу незалежність країни;
- створити інфраструктуру внутрішнього аграрного ринку, збільшити обсяги біржової торгівлі, сформувати національну мережу оптових сільськогосподарських ринків, інформаційно-комунікативні мережі та активізувати розвиток транспортного забезпечення;
- сформувати прозорі та ефективні канали надходження продукції від виробника до споживача;
- щороку оновлювати технічну базу сільського господарства на 15 %;
- збільшити обсяг: виробництва валової продукції сільського господарства в 2015 році порівняно з 2006 роком у 1,6 раза;
- експорту сільськогосподарської продукції та продовольчих товарів у два рази;
- надходження податків та зборів до зведеного бюджету України у 2,5 рази;
- довести обсяг частки органічної продукції у загальному обсязі валової продукції сільського господарства до 10 %;
- збільшити завантаження переробних підприємств, забезпечити подальший розвиток сільськогосподарського машинобудування, зберегти робочі місця у галузях-партнерах сільського господарства;
- впровадити у практику базові агроекологічні вимоги і стандарти відповідно до регламентів ЄС;
- довести обсяг споживання населенням у 2015 році основних продуктів харчування до раціональних норм.

Хоча Україна і стала незалежною державою, але більшість українських селян, не маючи належної державної підтримки, перетворилися з сільськогосподарських товаровиробників, що працювали для забезпечення продовольчої безпеки держави, у шукачів можливості хоча б забезпечити своїм сім'ям більш-менш пристойне існування. Селянин відчує себе захищеним тільки тоді, коли одержить законне право на пенсійне забезпечення та інші соціальні гарантії.